

Kaupunginvaltuusto
Kaupunginhallitus

§ 106
§ 320

10.06.2019
02.09.2019

Osmo Fribergin valtuustoaloite kaupungin henkilöstön palkallisesta vapaapäivästä lapsen aloittaessa koulunkäynnin

2174/00.02.50/2019

Kaupunginvaltuusto 10.06.2019 § 106

Osmo Friberg teki seuraavan valtuustoaloitteen:

"Valtuustoaloite kunnantyöntekijöille tarjottavasta palkallisesta vapaapäivästä. Tulee selvittää mahdollisuutta tarjota kunnantyöntekijöille palkallista vapaapäivää työntekijän lapsen aloittaessa koulutaivaltaan, aloitteen tarkoituksena on mahdollistaa oppilaan varhainen tukeminen koulutaipaleensa alussa, sekä samalla aloite tukee myönteistä henkilöstöpolitiikkaa Salon kaupungissa, kuten Joensuun kaupunki sekä pohjois karjalan osuuskauppa. Salossa 10.6.2019 Osmo Friberg Kok."

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 02.09.2019 § 320

Valmistelija: henkilöstöjohtaja Christina Söderlund,
christina.soderlund@salo.fi, puh. 02 778 2103 ja henkilöstöasiantuntija
Tiina Wiirilinna, tiina.wiirilinna@salo.fi, puh. 02 7782 248

Osmo Friberg on 10.6.2019 jättämässään valtuustoaloitteessa esittänyt Salon kaupungin henkilökuntaan kuuluvalla työntekijällä palkallista vapaapäivää lapsen ensimmäiseksi koulupäiväksi. Aloitteessaan Friberg pyytää Salon kaupunkia työnantajana selvittämään mahdollisuuden tarjota työntekijöille palkallinen vapaapäivä lapsen aloittaessa koulutaivaltaan. Aloitteen tarkoituksena on Fribergin mukaan mahdollistaa oppilaan varhainen tukeminen koulutaipaleen alussa. Friberg perustelee aloitteen tukevan samalla myös myönteistä henkilöstöpolitiikkaa Salon kaupungissa. Vastaava käytäntö Fribergin mukaan on jo käytössä Joensuun kaupungissa sekä Pohjois-Karjalan Osuuskaupassa. 10.6.2019 kokouksessaan kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Tutkimusten mukaan perheen ja työelämän mahdollisimman luonteva ja joustava yhteensovittaminen hyödyntää kaikkia osapuolia – lasta, työssäkäyvää vanhempaa ja työnantajaa. Työpaikan perheystävällisyys tukee perhearkea ja tasapainon löytämistä työn ja muun elämän välillä. Tällä on oma vaikutuksensa myös työpaikan maineeseen ja houkuttelevuuteen, mutta myös vanhempien mahdollisuuksiin osallistua työelämään.

Salon kaupungin vuoden 2018 henkilöstöraportin mukaan ikäryhmittäin tarkasteltuna suurimmat ikäryhmät ovat 50–59-vuotiaat ja 40–49 –vuotiaat.

Noin 10 % Salon kaupungin henkilöstöstä on alle 30-vuotiaita tai vastaavasti yli 60-vuotiaita. 30–39-vuotiaiden ikäryhmään kuuluu Salon kaupungissa noin 19 % työntekijöistä ja viranhaltijoista.

Ikä	vuosi 2018	
alle 30	347 työntekijää/ viranhaltijaa	9,5 % henkilöstöstä
30–39	703	19,2 %
40–49	1045	28,5 %
50–59	1066	29,1 %
60–64	427	11,7 %
65 ja yli	48	1,3 %
Yhteensä	3663	

Lähde Salon kaupungin henkilöstöraportti 2018

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 synnyttäjien keski-ikä oli 30,9 vuotta. Vuosien varrella tilanne on pysynyt melko samana, sillä vuonna 2011 vastaava luku oli 30,3. Isäksi tullaan tilastokeskuksen 2018 tilaston mukaan noin 31,5 vuotiaana. Edellä mainitun perusteella voitaneen arvioida, että lapsi aloittaa koulun siinä vaiheessa, kun vanhemmat ovat keskimäärin 38-vuotiaita.

Työn ja perheen yhteensovittamista koskevia lakeja on Suomessa useita, joista keskeisimpinä ovat laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, perusopetuslain aamu- ja iltapäivätoiminta, laki lasten päivähoidosta, asetus lasten päivähoidosta, tasa-arvolain mukainen syrjäntäkielto, työaikalaki, työsopimuslain mukainen poissaolo lapsen sairauden vuoksi sekä tasapuolisen kohtelun velvoite, työturvallisuuslaissa määritelty raskauden aikainen työnteko, vuorotteluvapaalaki sekä vuosilomalaki. Edellä mainittujen lisäksi kunnalliset virka- ja työehtosopimukset tukevat perheen ja työn yhteensovittamista äitiys- ja isyysvapaan palkallisuudella, tilapäisen hoitovapaan lainsäädäntöä paremmalla ehdolla (työsopimuslaissa alle 10 vuotiaan lapsen hoito, kunnallisessa virka- ja työehtosopimuksessa alle 12 vuotiaan lapsen hoito).

Salon kaupungissa henkilöstöä on mahdollisuus liukuvaan työaikaan, kokonaisen päivän kestäviin saldovapaisiin sekä etätöihin. Palkattomien vapaiden käyttämiseen suhtaudutaan myönteisesti ja lisäksi on sovittu, että 30 palkattoman vapaapäivän osalta lomanmääräytymisvuosittain, viikon säännönmukaisia vapaapäiviä tai arkipyhiä ei tarvitse liittää vapaaseen, elleivät ne jää anottavan vapaan sisälle. Toivottavaa varmasti on, että työaikajoustoihin liittyviä ratkaisuja tehtäisiin jatkossakin tasapuolisesti eri elämäntilanteissa olevien työntekijöiden tarpeet huomioiden. Osalle palkallinen koulunaloitusvapaa tuo helpotuksen lapsen ensimmäiseen

koulupäivään, jollekin toiselle työntekijälle palkallisen vapaan käyttäminen voisi olla merkityksellistä esimerkiksi ikääntyvän perheenjäsenen asioiden hoitamiseksi.

Great Place to Work – instituutti julkaisee vuosittain sekä Suomen, Euroopan että maailman parhaimmaksi koetut työpaikat. Työn ja muun elämän tasapainon selvittäminen on yksi osa yrityksiin liitettyä analysointia. Tanska on Oxford Research Oy julkaiseman tutkimuksen mukaan useilla eri mittareilla mitattuna mallimaa työmarkkinoiden joustoissa. Grate Place to Work on vuodesta 2001 lukien kerännytkin Tanskassa yli 500 eri työpaikan käytänteitä työn ja muun elämän yhdistämisen joustavoittamisesta. Näistä perheen ja työelämän yhteensovittamista helpottavista käytänteistä Oxford Research on koonnut raportin, jonka pohjalta he ovat myös muodostaneet viisi eri kategoriaa käytänteisiin liittyen: työaikaan liittyvät käytännöt, perheellisten tarpeisiin vastaavat lomajärjestelyt, vanhempainvapaat, perhe mukaan työyhteisöön sekä muut käytännöt.

Perheellisten eniten hyödyntämät käytännöt liittyivät joustaviin työaikoihin; joustava päivittäinen työaika ilman kiinteitä saapumis- ja lähtöaikoja, lyhyemmät työpäivät tai – viikot, fyysisen työpisteen joustava valinta esimerkiksi etätöiden muodossa. Edellä mainituista keinoista osa soveltuu vain sellaiseen työhön, jossa joustavuus on helppoa, eikä keskeistä ole se, missä ja milloin työtä tehdään, vaan mikä on tulos. Fyysistä läsnäoloa ja hyvissä ajoin ennalta suunniteltuja työvuoroja edellyttäviin tehtäviin työaikajoustoja on mahdollista soveltaa tietyin reunaehdoin; tarpeeksi ajoissa ilmoitetut vapaaseen liittyvät toiveet sekä mahdollisuuksien rajoissa yksilöllisten toiveiden huomioiminen auttaa sekä työntekijää että työnantajaa.

Palkallisen vapaapäivän järjestäminen siihen hetkeen, kun perheen lapsi aloittaa ensimmäisen luokan, on yksi perheystävällisen työnantajan keinoista tukea työn ja perheen yhdistämistä. Kustannusten näkökulmasta on vaikea etukäteen arvioida, kuinka paljon vapaata tultaisiin anomaan ja käyttämään saati sitä, kuinka monessa tilanteessa sijainen on tarpeen palkata kyseiselle ajalle. Määräaikaisena kokeiluna aloitteen mukainen palkallinen vapaapäivä lapsen ensimmäisenä koulupäivänä voisi tarjota tärkeää tietoa jatkoa ajatellen.

Joensuun kaupungilla ei aloitteessa mainitusta poiketen ole käytössä kyseistä palkallista vapaata. Asia on tarkistettu Joensuun kaupungin henkilöstöjohtajalta 26.6.2019. Kaarinan kaupungissa syksy 2019 tulee olemaan ensimmäinen, jolloin palkallinen koulunaloitusvapaa on mahdollinen peruskoulunsa aloittavan lapsen huoltajalle. Käyttökokemuksia ajankohdasta johtuen ei vielä heidänkään suunnalta tästä johtuen ole. Koulunaloitusvapaa koskee Kaarinassa nimenomaan huoltajaa, ei esimerkiksi lapsen isovanhempia. Kaarina on myös ohjeistanut, että sairausloma ei siirrä jo myönnettyä koulunaloitusvapaata toiseen ajankohtaan, ja että jo myönnettyä opintovapaata, virka/työvapaata, hoitovapaata, saldovapaata tai vuosilomaa ei voi keskeyttää koulunaloitusvapaan ajaksi.

Koulunaloitusvapaa on Kaarinassa tarkoitettu nimenomaan koulun

aloituspäiväksi, eikä sitä voi siirtää toiseen ajankohtaan. Vapaa voidaan myöntää molemmille vanhemmille, jos kumpikin työskentelee saman työnantajan palveluksessa. Vuorotyössä työvuoro voidaan sijoittaa niin, että koulunaloituspäivä on vapaapäivä ja tällöin koulunaloitusvapaata ei käytetä. Mikäli koulupäivälle suunniteltu työvuoro ei osu koulupäivän ajalle, vaan työvuoro alkaa Kaarinan kaupungin palveluksessa olevalla työntekijällä vasta iltapäivällä, ei kyseeseen tule koulunaloitusvapaa. Lisäksi he ovat sopineet, että mikäli koulunaloituspäivää edeltäväksi yöksi on suunniteltu yövuoro, myönnetään koulunaloitusta edeltävälle yölle koulunaloitusvapaa, mikäli työntekijä sitä anoo. Osa-aikaisen työntekijän osalta on todettu, että jos säännönmukaiset työpäivät ovat ma, ti ja ke ja koulu alkaa torstaina, ei koulunaloitusvapaata myönnetä. Mikäli osa-aikainen työntekijä työskentelee normaalisti kuitenkin viitenä päivänä viikossa, mutta tekee lyhennettyä työaikaa, myönnetään koulunaloitusvapaa koulunaloituspäiväksi.

Kaupungin taloustilanne on edelleen heikentynyt ja 20.8.2019 on henkilöstölle julkaistu tiedote, jossa kuvataan toimenpiteitä, jotka on välittömästi käynnistettävä talouden tasapainottamiseksi. Näitä ovat:

1. Kaikista harkinnanvaraisista hankinnoista pidättäydytään loppuvuoden ajaksi.
2. Vain pakolliset rekrytoinnit toteutetaan loppuvuoden aikana. Muita rekrytointeja viivästytetään vuodenvaihteen yli.
3. Koulutuksista ja ulkopuolisten kouluttajien käytöstä pidättäydytään mahdollisuuksien mukaan. Vain välttämättömimmät toteutetaan.
4. Hankkeiden ja projektien aloitus lykätään vuodenvaihteen yli mikäli mahdollista.
5. Henkilöstöä kannustetaan edelleen pitämään palkattomia vapaita sekä käyttämään mahdollisimman paljon vuosilomiaan ennen vuoden vaihdetta.
6. Palvelutuotantoa priorisoidaan, jotta palkattomia vapaita ja vuosilomia on mahdollista pitää. Palvelualueiden johto antaa yksiköille tästä yksityiskohtaisemmat ohjeet.
7. Sairauspoissaolojen suuri määrä rasittaa kaupungin taloutta merkittävästi. Kaikki toimenpiteet sairauspoissaolojen vähentämiseksi ovat tarpeellisia.

Vaikka koulunkäyntivapaa onkin hyvä asia, ja tukee työn ja perhe-elämän yhdistämistä, ei tässä taloudellisessa tilanteessa ole mahdollista ottaa käyttöön uusia, taloutta kuormittavia vapaita.

Edellä olevan aloitteen käsittelyssä noudatetaan kaupunginvaltuuston päätöstä 6.5.2019 § 71. Jos valtuustoaloitteen on allekirjoittanut vähemmän kuin 10 valtuutettua, aloite katsotaan loppuun käsitellyksi päätösvaltaisen toimielimen toimesta ja saatetaan tiedoksi valtuuston intraan ilman valtuuston kokouskäsittelyä.

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää, että koulunaloitusvapaata ei oteta käyttöön kaupungin taloustilanteesta johtuen.

Kaupunginhallitus katsoo valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.